

Cat.2 # 2 Vasten, waarom?

Dit schreef Pieter n.a.v. de gebedsactie van "10 dagen voor Nederland", enkele jaren geleden.

De vraag kwam op of het niet alleen bidden was, maar bidden en vasten.

Uit welk motief zou je eventueel besluiten die dagen niet alleen te bidden maar ook te vasten?

De bijbel geeft een ruime plaats aan het vasten en geeft een heel scala van motivaties om tot vasten te besluiten. In dit artikel behandel ik de motieven tot vasten.

Je vast als je uit vrijwillige zelfverloochening afziet van voedsel of van iets anders dat lichaam of ziel voedt (Ps. 69:11 spreekt van een "vasten van mijn ziel"). Maar het is niet een hongerstaken om God te veranderen of tot iets te dwingen. Wat is de kern, de definitie van vasten? Vasten is een manier van vrijwillige en zelf-verloochenende overgave aan God om je met Gods wil te vereenzelvigen.

Vasten is niet maar een oudtestamentische traditie. Jezus vastte ook, en zei: "Altijd wanneer je vast..." (Matt 6:16-17). En voor Paulus (1Cor 7:5, 2Cor 6:5), Calvijn, Luther, Wesley, Finney en vele anderen was vasten een normale zaak.

Vasten is een geestelijke actie. Aan ziel (verstand, wil en gevoel) en lichaam wordt tijdelijk in zekere zin het zwijgen opgelegd. Het is ook gezond, want wanneer we ons ziek voelen doen we het als vanzelf. Maar het gaat nu even niet over het hoe van het vasten en over theologische en pastorale kanten ervan. Dit artikel gaat over motieven tot vasten.

Een veel gestelde vraag is: als je wel vast en niet bidt, werkt het dan? Inderdaad wordt er meestal gevast in combinatie met bidden, wenen, rouwen, bekenen. Maar het vasten zelf is al een geestelijke activiteit, een "zich terugtrekken in de hemelse gewesten" en heeft als zodanig geestelijk effect.

De tien motieven tot vasten die ik hieronder bespreek laten zich in vier groepjes indelen.

Toewijdingsmotieven

Het motief van toewijding is een algemeen of basismotief tot vasten, ook voor jonge gelovigen. Het hoofdmotief in een toewijdingsvasten is dan ook, in het onmiddellijke verlengde van de hierboven gegeven definitie: Ik wijd me zeer nadrukkelijk en met zelfverloochening toe aan God.

1. De afzonderings-vast is wat Daniel en zijn vrienden deden (Dan 1:5-17): zij zagen zich geplaatst in een wereld van afgoderij en tirannie waarvan zij wisten: wij kunnen op geen enkele manier hieraan deelnemen, dit staat volkomen haaks op waar we zelf voor staan. Daniël "nam zich voor zich niet te verontreinigen"; hij en zijn vrienden waren in hun hart vastbesloten rein te blijven. Daarom weigerden zij het speciaal ontworpen menu. Je zou het een vorm van radicaal maatschappij-kritisch gedrag kunnen noemen, met het risico van executie: Zo maakten ze duidelijk: we zonderen ons af van deze maatschappij, zonder ons uit de maatschappij terug te trekken: de afzonderings-vast. Daniël was waarschijnlijk nog een tiener toen hij besloot tot zulk een vast.
2. De nazireeërs-vast is de enige in dit rijtje die alleen voor het oude testament geldt: een ziener of profeet moest zich vanaf zijn roeping tot zijn dood onthouden van wijn en sterke drank, een gedeeltelijke maar voortdurende vast (Richt. 13:5). Het drukt een opdracht uit om geestelijk voortdurend geheel helder en alert op God gericht te zijn, en zo krachtig te zijn in God, zoals Johannes de Doper (Luk 1:15).
3. De zoeken-van-God-vast is een vorm van toewijdings-vasten voor een zekere tijd, gewoon om Gods tegenwoordigheid te zoeken. Daniël deed dat in een tijd van rouw (om zijn volk? Dan 10:2) en de oudstenraad van de gemeente te Antiochië (Hand 13:2, vrij vertaald): "...was weer eens een dag aan het vasten en lofprijzen..." Door te vasten trokken ze zich als het ware terug in de hemelse gewesten bij God, zonder bijbedoeling of verwachting! Gewoon God zoeken; gewoon in Zijn nabijheid zijn. Dat Daniël een aartsengel op bezoek kreeg, dat de oudstenraad de apostel-opdracht ontving, dat was een bonus!

Bekeringsmotieven

Ook dit zijn algemene motieven om te vasten, omdat zonde algemeen is. Een bekeringsvasten heeft als hoofdmotief, in het verlengde van de definitie: Ik wil me radicaal bekeren, geheel en al, en mezelf, mijn oude zelf, geheel en al verloochenen. (Onder het oude verbond was traditioneel de enige verplichte vorm van vasten het

vasten op de, Grote Verzoendag, waarbij de nadruk lag op reiniging! zie Lev 16.) De bekeringsvasten in de Bijbel zijn meestal van corporatieve aard, namelijk voor de zonden van het hele volk.

4. De schuldbelijdenis-vast komt het meeste voor in de bijbel: Daniël en Nehemia doen dat op hun eentje (Dan 9:3, Neh. 1:4), zich identificerend met hun volk. In 1Sam 7:1-6, Joël 1:13,2:12, en op vele andere plaatsen wordt het hele volk opgeroepen zich te bekeren, met vasten en bedrijven van rouw. Ook de "(ongelovige) mannen van Nineve" (Jona, 3:5, Matt 12:41) riepen vasten uit, en met effect! Ook Achab's persoonlijke bekeringsvast werd verhoord (1 Kon 21:27-29).
5. De ontreddings-vast van Paulus valt in deze groep (Hand 9:9): hij beseft dat de ommekeer die hij moet maken volkomen is, maar ook boven zijn vermogen, zelfs boven zijn voorstellingsvermogen. En hij besluit tot volledige zelfverloochening: hij eet niet en drinkt ook niet.

Afhankelijkheidsmotieven

Deze groep van motivaties is meer speciaal. Het hoofdmotief is een specifieke uitwerking van de definitie: Ik heb duidelijk van God begrepen wat mijn taak is, maar die taak stelt zulke hoge eisen aan mijn geestelijk functioneren, dat ik me zelf geheel en al verloochen en me afhankelijk maak van uitsluitend Gods hulp. Dit is een motivatie tot vasten bij mensen die duidelijk Gods stem verstaan hebben en zonder aanmatiging verantwoordelijkheid op zich nemen.

6. De afhankelijkheids-vast ontdekken we typisch bij Ezra: uiteraard is zijn schatrijke karavaan een prooi voor bandieten, maar hij wil voor deze door God zo wonderlijk voorbereide reis niet afhankelijk zijn van een aardse koning maar van God zelf, en daarom vast hij met zijn gezelschap (Ezra 8:21-23).
7. In de begin-van-de-bediening-vast gaat Jezus ons zelf voor: bij de start van zijn bediening wordt Hij geleid om 40 dagen te vasten. Ook Paulus geeft een voorbeeld: het inzegenen van oudsten gebeurde met bidden en handoplegging en vasten (Hand 14:23).
8. De bevrijdings-vast is een ander voorbeeld van een afhankelijkheidsvasten: Jezus zegt: "Iemand bevrijden is geheel een geestelijke bezigheid, daarvoor moet je door de geest reageren en al je vlees geheel verloochenen; vasten dus" (vrij naar Matt 17:14-21).
9. De doorbraak-vast is waar Esther toe oproept: Waar we nu voor staan gaat ons allen verre te boven; het gaat er op of er onder. Ik stel me beschikbaar met volkomen overgave, en met een totale zelfverloochening (drie dagen niet drinken is heel zwaar en in medisch opzicht het uiterste; Esther 4:16-17).

Het identificatie-met-God-motief

Deze vorm van vasten gaat verder dan toewijding en bekering en het zich afhankelijk maken. In dit vasten is het hoofdmotief: een geheel bij God willen zijn, om de innige identificatie met Gods plan en Gods hart.

10. De wachten-op-de-bruidegom-vast zien we in Anna: ze "diende God onafgebroken in de tempel, met vasten en bidden, dag en nacht" (Luk 2:37). En Jezus zegt: "Er zullen dagen komen, dat de bruidegom van hen weggenomen is, en dan zullen zij vasten" (Matt 9:15). Het tanige oude vrouwtje Anna (zo stel ik me haar voor) alweer aan het vasten; wat beweegt haar toch? Verlosser van Israël, kom! Messias, kom! Jezus, kom! Bruidegom, kom! Uw hartsverlangen is mijn hartsverlangen; ik kan niet eten van verlangen; kom! De Geest en de Bruid zeggen: Kom, Bruidegom, Kom! Anna ontroerde voortdurend Gods hart door haar verlangen dat afgestemd was op Zijn verlangen!

Dit zijn 10 motieven om te vasten. Schrik niet: de toewijdings- en afhankelijkheidsvasten worden ook toegepast door satanisten! Want de mens is een geestelijk wezen en vasten is een geestelijk middel. De mens kan het gebruiken voor God en voor de boze. Alle drie partijen (kunnen) weten dat het een geestelijk zeer effectief middel is!

Tenslotte nog een vorm van vasten die wel echt vasten is, maar qua vorm en qua motief niet in het rijtje past.

-- De bovennatuurlijke vast is wat Mozes deed tot tweemaal toe: 40 dagen en 40 nachten niet eten of drinken (Ex 24:18, 34:28). Veertig dagen niet eten is medisch gezien ongeveer het maximum; veertig dagen niet drinken is medisch gezien niet mogelijk; het was dus een bovennatuurlijke vast. Ook Elia deed dat (1Kon 19:8). God trok deze Godsmannen als het ware uit het menselijke naar zich op. Zij vastten, niet uit eigen motivatie, maar ze ontvingen het als een wonder. Hun voedsel was de Vader te zien.

En nu: waarom de 10-dagen-voor-Nederland-vast?

Welk van deze motivaties spreekt je aan? En ben je daar klaar voor? Welk van deze motivaties heeft Nederland nodig? En ben je daartoe geroepen? Welke motivatie ontvang je van God? En ben je daartoe bereid?

Mag ik je het volgende in overweging geven?

Wanneer je niet veel ervaring hebt met vasten, als je jong bent in het geloof, als je niet goed weet hoe je je met Nederland moet identificeren, als je het gevoel hebt niet zo heilig te zijn, als je een beetje ver van God verwijderd voelt, laat dan je motief tot vasten zijn: TOEWIJDING!

De jonge Daniël wist: nu komt het erop aan, we kunnen eenvoudig niet deelnemen aan wat de koning opgedragen heeft, ik moet daarom heel beslist, radicaal zijn, heilig, rein. Overdreven? Overgeestelijk? Gewoon een radicale keus! Daar wijdden hij en zijn vrienden, tieners(!), zich aan toe.

Dezelfde Daniël, toen hij oud was, zocht God. Ook de oudstenraad van Antiochië zocht God. Misschien wel omdat ze zich droog voelden: ze zochten God. Dat was hun toewijding. En God wil zich laten vinden.

Is het te benepen of egoïstisch om uit toewijding te vasten en niet voor bekering van Nederland of uit afhankelijkheid in een speciale taak? Helemaal niet! Wie zich toewijdt aan God is een bruggenhoofd voor Hem om iets in de omgeving te doen. De oudstenraad wijdde zich toe aan God, en werd zo het bruggenhoofd om de gehele wereld te bereiken! Maar het begint bij jou! Wijd je toe!

Als je weet dat je ongehoorzaam bent, als je schuldig bent, als een deel van je leven het daglicht niet kan verdragen, als je je schaamt voor God omdat je zijn aandrag hebt onderdrukt, als je diep in je hart weet dat jij zó God niet kunt ontmoeten, laat dan je motief tot vasten zijn: BEKERING.

Als je lijdt onder de schuld van Nederland, als je verslagen bent over de geestelijke situatie van de Gemeente en van ons land, als je beschaamd bent om de normloosheid en abortus, als je diep in je hart weet dat je gemeente en/of je land zó God niet kan ontmoeten, als je beschaamd bent omdat de gebedskracht ontbrak om (plannen van) D66-deelname te voorkomen, als je weet dat we gewoon niet toe zijn aan de bruidegoms-vast omdat we zo'n verlopen bruid zijn, laat dan je motief tot vasten zijn: BEKERING.

Toen God het vasten van Achab zag, het vasten van de Ninevieten en hun koning (1Kon 21:28-29; Jona 3:7-10), toen wendde hij het aangezegde oordeel af! Zo is God! Als we God in zijn heiligheid serieus nemen en "voor hem vrezen," dan zal een heilige schrik over ons komen en doen vasten, en God zal dat vasten aanzien.

Als je weet dat je in je wandel met de Heer toe bent aan een volgende stap, misschien wel aan een drastische stap, als je weet dat God aan je identificatie met Nederland een grotere diepte wil geven of dat je anderen daarin moet leiden, laat dan je motief tot vasten zijn: AFHANKELIJKHEID.

Als je weet, door openbaring en toetsing, dat je voor geestelijke strijd staat, of dat dit Gods tijd is voor een doorbraak, laat dan je motief tot vasten zijn: AFHANKELIJKHEID.

Voor me zelf, ik weet dat God wil dat ik in mijn prioriteiten moet schuiven, naar Hem toe. Wat is dat moeilijk. In je prioriteiten verandering aan brengen is moeilijker dan hard werken! Mijn motief voor vasten is afhankelijkheid. Als in je gemeente al vaak is gezegd: eigenlijk zouden we meer moeten bidden, vaker moeten vasten, intenser moeten oefenen in de liefde, als in je gemeente de prioriteiten om moeten, laat dan het motief tot vasten zijn:

AFHANKELIJKHEID.

Wat is het thema van de profeet Joël? Wordt wakker, jammert en weeklaagt, overnacht in rouwgewaad, heiligt een vasten, roept een plechtige samenkomst bijeen, vergadert, gij oudsten, alle inwoners van het lands en schreeuw tot God (Joël 1:5,13-14)! Gemeente, doorbreek de status quo, breek uit je comfort zone naar totale afhankelijkheid.

Als je het Bruidegomsverlangen van Jezus naar de Bruid ervaart, als in je, namens de Gemeente, een verlangen naar de Bruidegom groeit, als je van dat verlangen niet kunt eten, als het (on-)gehuwd zijn en je theologie wordt gepasseerd door dat verlangen, als dat je zo beheerst dat je er vervolging voor over hebt, laat je vasten dan zijn een WACHTEN-OP-DE-BRUIDEGOM-VAST! KOM, JEZUS, KOM.